

Ημέρα Ανεξαρτησίας

Στο βιβλίο του **Ρίτσαρντ Φορντ** μιλάμε για μεγάλη κανονική λογοτεχνία, για «μεγάλη πεζογραφία».

Του ΔΗ ΗΤΡΗ ΦΥΣΣΑ → d.fyssas@gmail.com

Η πεζογραφία μπορεί, καταρχήν, να είναι ό,τι είδους θέλει, να έχει όποια κατεύθυνση θέλει – να περιέχει από ρομαντικές απιθανότητες μέχρι ακαλίνωτο σουρεαλισμό ή να εμφανίζεται από μεταμοντέρνα μέχρι προκλητικά λετριστική – αλλά η μεγάλη πεζογραφία, κατά την ταπεινή μου γνώμη, αν θέλει να διεκδικήσει αυτό το «μεγάλο» πρέπει να διαθέτει έστω ένα μίνιμουμ ρεαλισμού. Θέλω να πω, γοητεύομαι από τον Τζόις και τον θαυμάζω, αλλά προτιμώ να διαβάζω Φλομπέρ, Τσάντλερ ή Φάλαντα.

Κάτω απ' αυτό το πρίσμα, το μεγάλο αμερικάνικο μυθιστόρημα πάντα με συνάρπαζε. Και τον Ρίτσαρντ Φορντ, που τον είχα μάθει από το πολύ καλό «Καναδάς» (Πατάκης 2015, μια και δεν είχα, ούτε έχω – ακόμα – διαβάσει το «Η χώρα όπως είναι»), τον περίμενα «στη γωνία».

Έτσι η «Ημέρα Ανεξαρτησίας» (μετάφραση Θωμάς Σκάσσης), ακόμα καλύτερη από το «Καναδάς», μου πρόσφερε πολλές ώρες στοχασμού και εγρήγορσης, εκτίμησης προς το μεγάλο συγγραφέα και γνώσεων για την Αμερική του '80, σε συνδυασμό με πλείστες όσες αναφορές σε προηγούμενες περιόδους της.

Σ' ένα πρώτο κοίταγμα, το στόρι μοιάζει αρκετά απλό: ο Φρανκ Μπάσκομπ είναι μεσήλικος, πρώην αθλητικογράφος και νυν κτηματομεσίτης, με πεδίο δράσης του το Νιου Τζέρζι. Είναι χωρισμένος και πολύ λυπημένος γι' αυτό (αποκαλεί το διαζυγίο του «ριζική κι ανεπιθύμητη ανεξαρτησία»), ο πρωτότοκος γιος του έχει πεθάνει, ο ίδιος περνάει μια μεγάλη κρίση στόχων και τελικά ένα Σαββατοκύριακο (που συμπίπτει με την 4η Ιουλίου, μέρα της Αμερικάνικης Ανεξαρτησίας), παίρνει από την πρώην σύζυγο το δεύτερο γιο τους, το δεκαπεντάχρονο Πολ, με σκοπό να συσφιχτούν οι σχέσεις τους. Αλλά ένα σπάνιο ατύχημα, όπου εμπλέκονται δυο κατεξοχήν αμερικάνικα σύμβολα – το μπέιζμπολ και μια αυτόματη μηχανή –, φέρνει μια ακόμα μεγαλύτερη αναστάτωση στη ζωή του. Υπάρχει πρωτοπρόσωπη αφήγηση από τον κεντρικό ήρωα με άριστη χρήση του σπάνιου Ενεστώτα, γεμάτη με περιγραφές τού τι βλέπει γύρω του, πώς κινείται και τι χρησιμοποιεί – για παράδειγμα, από το πεδίο της επικοινωνίας και μόνο: είναι η εποχή των σταθερών τηλεφώνων και των τηλεφωνητών στο σπίτι, δέσμοι των οποίων είναι οι άνθρωποι, των δημόσιων τηλεφώνων με κέρμα και των μπίπερ. Ταυτόχρονα, η εσωτερική εστίαση επιτρέπει το συνεχές ανασχολιασμό της ζωής του Φρανκ από τον ίδιο με πικρόχολες παρατηρήσεις για την (μη;) αξία των ερωτικών σχέσεων, την αβεβαιότητα των επιλογών στα διλήμματα της ζωής, την πολιτική (η εποχή εκείνη έχει Ρίγκαν, Δουκάκη, Σοβιετική Ένωση και άλλες «αρχαιολογίες»), το γρήγορο πλουτισμό, το φυλετισμό, την αγορά ακινήτων (η ψυχολογία του πωλητή εφάμιλλα ή και καλύτερα από «Γκλένγκαρι Γκλεν Ρος» του Μάμετ, το καταπληκτικό μήνυμα υποδοχής των πιθανών πελατών στον τηλεφωνητή, το ότι οι αγοραστές ξεχνάνε αυτοστιγμεί το μεσίτη κλπ), τη μη χρησιμότητα των εθνικών επετείων, το ρόλο των κοινωνικών θεσμών (από την οικογένεια μέχρι την αστυνομία) και βέβαια την ανθρώπινη μοναξιά – όλα αυτά με ποικίλες αναδρομές στη ζωή του και σε (αυτονόητες κατά βάση, για το μέσο Αμερικάνο) αναφορές, τις οποίες ο άριστος μεταφραστής κ. Θωμάς Σκάσσης εξηγεί με άρτιες υποσημειώσεις (ίσως χρειαζόταν άλλη μία στη σελ. 685, γιατί νομίζω ότι γίνεται έμμεση μνεία σε μια διαβόητη αρνητική διαφήμιση για τον Νίξον το '60, η οποία έλεγε «would you buy a used car from this man?». Δεν είμαι σίγουρος, αν δε δω το αγγλικό κείμενο του βιβλίου).

Ας μη νομιστεί ωστόσο ότι πρόκειται για κανένα βαρύγδουπο δοκίμιο που παριστάνει το μυθιστόρημα. Κάθε άλλο, εδώ μιλάμε για κανονική λογοτεχνία, για «μεγάλη πεζογραφία» μάλιστα όπως είπα πριν, διανθισμένη με διάσπαρτα χιουμοριστικά ή και σατιρικά στοιχεία, στα οποία η εσωτερική εστίαση που έχει επιλέξει ο συγγραφέας επιτρέπει να αναδειχτούν αποτελεσματικότερα. Και, ας το πω κι αυτό, αν δεν έχει ακριβώς «κάπι έντιγκ», τουλάχιστον το τέλος δεν είναι τραγικό. Κλείνω με το εξής: Όταν το βιβλίο είχε βγει στις ΗΠΑ, το 1995, η «φούσκα» των ακινήτων του 21ου αιώνα απείχε ακόμα πολύ, ενώ ένας σαραντάρης από το Κουίνς συνέχιζε να αναπτύσσει την ήδη μεγάλη πατρική περιουσία στα ακίνητα: τον έλεγαν Ντόναλντ Τραμπ. [*υκλοφορεί από τις εκδ. Πατάκη*] ●

